

Загальна частина

Розділ 1. Предмет, метод, поняття, принципи

та система екологічного права

§ 1. Предмет екологічного права та види еколого-правових відносин12

§ 2. Загальна характеристика об'єктно-суб'єктного складу екологічних правовідносин16

§ 3. Метод правового регулювання екологічних відносин.....22

§ 4. Принципи екологічного права23

§ 5. Концептуальні підходи до визначення екологічного права як галузі права29

§ 6. Система екологічного права.....35

Контрольні питання37

Розділ 2. Джерела екологічного права

§ 1. Поняття джерел екологічного права, їх загальна характеристика та класифікація38

§ 2. Конституція України як джерело екологічного права41

§ 3. Закони України у системі джерел екологічного права.....44

§ 4. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела екологічного права46

§ 5. Міжнародні договори як джерела екологічного права48

§ 6. Судова практика в системі джерел екологічного права.....53

Контрольні питання54

Розділ 3. Правові засади екологічного управління

§ 1. Правові засади державної екологічної політики56

§ 2. Поняття екологічного управління.....59

§ 3. Система і компетенція органів екологічного управління.....60

§ 4. Правові питання участі громадськості в екологічному управлінні.....64

§ 5. Функції екологічного управління: особливості правового регулювання66

5.1. Просторово-територіальний устрій природних ресурсів.....67

5.2. Облік та кадастри природних ресурсів	68
4	
5.3. Екологічне прогнозування та планування	72
5.4. Екологічний моніторинг	74
5.5. Оцінка впливу на довкілля	76
5.6. Стратегічна екологічна оцінка	78
5.7. Екологічний контроль.....	80
5.8. Екологічне інформаційне забезпечення	82
5.9. Екологічна стандартизація та нормування	83
5.10. Екологічне ліцензування.....	86
Контрольні питання	88
Розділ 4. Екологічні права та обов'язки громадян	
§ 1. Законодавче забезпечення екологічних прав громадян.....	89
§ 2. Загальна характеристика системи екологічних прав громадян	92
§ 3. Конституційні екологічні права громадян.....	97
3.1. Право громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля.....	97
3.2. Право громадян на відшкодування шкоди, заподіяної порушенням права на безпечне довкілля	98
3.3. Право громадян на одержання екологічної інформації	99
§ 4. Поняття та види екологічних обов'язків громадян.....	104
§ 5. Гарантії, охорона, форми та способи захисту екологічних прав громадян.....	107
Контрольні питання	113
Розділ 5. Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки населення та територій	
§ 1. Поняття, суб'єкти та об'єкти екологічної безпеки.....	114
§ 2. Види екологічної безпеки.....	119
§ 3. Правові заходи щодо забезпечення вимог екологічної безпеки	121
§ 4. Правове забезпечення ризику в галузі екологічних правовідносин	129

§ 5. Юридична відповідальність за правопорушення в галузі забезпечення екологічної безпеки	131
§ 6. Поняття надзвичайних екологічних ситуацій, їх ознаки та класифікація	134
§ 7. Поняття, правовий режим зон НЕС.....	137
§ 8. Правові заходи щодо забезпечення захисту населення та територій, запобігання та ліквідації наслідків НЕС.....	140
Контрольні питання	141
5	
Розділ 6. Право власності на природні ресурси та комплекси	
§ 1. Загальна характеристика права власності на природні ресурси та комплекси	142
§ 2. Право державної власності на природні ресурси та комплекси.....	151
§ 3. Право комунальної власності на природні ресурси та комплекси	155
§ 4. Право приватної власності на природні ресурси та комплекси.....	157
§ 5. Охорона та гарантії права власності на природні ресурси та комплекси. Відповідальність за порушення прав власників та права власності на природні ресурси	162
Контрольні питання	166
Розділ 7. Право природокористування (загальні положення)	
§ 1. Поняття та види права природокористування.....	167
§ 2. Об'єкти та суб'єкти права природокористування.....	170
§ 3. Право загального природокористування	174
§ 4. Право спеціального природокористування	176
§ 5. Правові засади використання природних ресурсів на умовах оренди.....	178
§ 6. Захист прав природокористувачів	180
Контрольні питання	182
Розділ 8. Правові засади економічного механізму природокористування та охорони навколишнього	

природного середовища

§ 1. Поняття, складові елементи та функції економіко-правового механізму природокористування та охорони довкілля.....	183
§ 2. Принципи, джерела та порядок фінансування екологічних заходів та програм	186
§ 3. Плата за спеціальне природокористування: її види та форми справляння	191
§ 4. Ліміти використання природних ресурсів та скидів забруднюючих речовин як складові економіко-правового механізму природокористування та охорони довкілля.....	202
§ 5. Правове регулювання сплати екологічного податку. Суб'єкти та об'єкти оподаткування.....	206
§ 6. Правові засади економічного стимулювання в системі природокористування та охорони навколишнього природного середовища	208
§ 7. Правове регулювання екологічного страхування.....	210
§ 8. Правові засади екологічного аудиту.....	212
Контрольні питання	214
6	
Розділ 9. Загальні засади юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства	
§ 1. Поняття та підстави юридичної відповідальності за екологічні правопорушення	216
§ 2. Особливості юридичної відповідальності в екологічному законодавстві.....	218
§ 3. Види юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства	220
§ 4. Вирішення спорів у галузі охорони навколишнього природного середовища	231
Контрольні питання	233

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Розділ 10. Правове регулювання використання

та охорони земель

§ 1. Земля як об'єкт еколого-правових відносин	234
§ 2. Правові основи землекористування в Україні.....	237
§ 3. Правова охорона земель та ґрунтів	242
§ 4. Юридична відповідальність	
за порушення земельного законодавства	248
Контрольні питання	251

Розділ 11. Правове регулювання використання

та охорони вод

§ 1. Води як об'єкт правового регулювання, використання,	
відтворення та охорони.....	252
§ 2. Правове регулювання використання вод	254
§ 3. Правовий режим оренди водних об'єктів.....	262
§ 4. Правові заходи щодо охорони вод.....	264
§ 5. Юридична відповідальність	
за порушення водного законодавства.....	269
Контрольні питання	271

Розділ 12. Правове регулювання охорони

та використання надр

§ 1. Державний фонд надр як об'єкт правової охорони	
та використання.....	272
§ 2. Правове регулювання використання надр	275
7	
§ 3. Правове регулювання основних видів використання надр.....	286
§ 4. Юридична відповідальність за порушення законодавства	
про охорону та використання надр.....	288
Контрольні питання	292

Розділ 13. Правове забезпечення використання

та охорони рослинного світу

§ 1. Рослинний світ як об'єкт правової охорони та використання	293
§ 2. Правове забезпечення використання рослинного світу	296
§ 3. Правова охорона рослинного світу	301
§ 4. Особливості правового регулювання використання та охорони зелених насаджень у населених пунктах	304
§ 5. Юридична відповідальність за порушення законодавства про рослинний світ	307
Контрольні питання	311

Розділ 14. Правове регулювання використання

та охорони лісів

§ 1. Ліс як об'єкт права використання, відтворення та охорони	312
§ 2. Правове регулювання використання лісових ресурсів.....	315
§ 3. Підстави виникнення та припинення користування лісами	320
§ 4. Правові заходи щодо відтворення, охорони та захисту лісів.....	323
§ 5. Юридична відповідальність за порушення лісового законодавства.....	325
Контрольні питання	328

Розділ 15. Правове регулювання використання

та охорони тваринного світу

§ 1. Тваринний світ як об'єкт правової охорони, відтворення і використання.....	329
§ 2. Суб'єкти, види і підстави права використання та охорони тваринного світу	331
§ 3. Правове регулювання полювання і мисливського господарства.....	333
§ 4. Правове регулювання рибальства і рибного господарства	337
§ 5. Правове регулювання інших видів спеціального використання тваринного світу.....	339
§ 6. Правова охорона тваринного світу. Червона книга України.....	342
§ 7. Юридична відповідальність за порушення законодавства про охорону,	

використання та відтворення тваринного світу.....	345
Контрольні питання	347
8	
Розділ 16. Правова охорона навколишнього природного середовища в населених пунктах	
§ 1. Урбанізація як фактор впливу на навколишнє природне середовище.....	348
§ 2. Концепція зеленого зростання в населених пунктах України як умова сталого розвитку.....	350
§ 3. Стратегічне планування місцевого розвитку	352
§ 4. Екологічні вимоги при розміщенні та розвитку населених пунктів	354
§ 5. Особливості правової охорони навколишнього природного середовища в населених пунктах та інших урбанізованих територіях.....	355
Контрольні питання	359
Розділ 17. Правове регулювання поводження з відходами	
§ 1. Поняття та класифікація відходів як об'єкта правового регулювання	360
§ 2. Правове регулювання поводження з відходами.....	364
§ 3. Міжнародно-правові та європейські стандарти правового регулювання поводження з відходами.....	368
§ 4. Юридична відповідальність за порушення законодавства України у сфері поводження з відходами.....	372
Контрольні питання	376
Розділ 18. Правове регулювання охорони атмосферного повітря, озонового шару та клімату	
§ 1. Атмосферне повітря, озоновий шар та клімат як об'єкти правової охорони	377
§ 2. Основи національного законодавства	

щодо попередження зміни клімату.....	380
§ 3. Поняття правової охорони атмосферного повітря, озонового шару та клімату	382
§ 4. Система правових заходів щодо охорони атмосферного повітря, озонового шару та клімату.....	383
§ 5. Особливості правового регулювання нормування в галузі охорони атмосферного повітря.....	393
§ 6. Юридична відповідальність за порушення законодавства в галузі охорони атмосферного повітря, озонового шару та клімату	397
Контрольні питання	402
9	
Розділ 19. Правове забезпечення формування та функціонування екологічної мережі України	
§ 1. Загальна характеристика екологічної мережі України	403
§ 2. Особливості використання і охорони об'єктів природно-заповідного фонду	405
§ 3. Поняття курортних, лікувально-оздоровчих та рекреаційних зон	418
§ 4. Особливості використання курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон.....	421
§ 5. Земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України	425
§ 6. Території, які є місцями перебування або зростання видів тваринного чи рослинного світу, занесених до Червоної книги України	427
§ 7. Водоохоронні зони.....	429
§ 8. Землі лісгосподарського призначення.....	430
§ 9. Полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не належать до земель лісового фонду.....	433

Контрольні питання	434
Розділ 20. Правова охорона навколишнього природного середовища при здійсненні господарської діяльності	
§ 1. Господарська діяльність у системі економічних та екологічних інтересів	435
§ 2. Екологічна та економічна політики держави, їх конвергенція в умовах стратегій сталого розвитку.....	438
§ 3. «Зелена економіка» та екологічне господарювання в її складі.....	441
§ 4. Правові засоби та режими забезпечення екологічних інтересів у сфері господарювання	444
§ 5. Інноваційна діяльність у сфері навколишнього природного середовища при здійсненні господарської діяльності.....	446
Контрольні питання	449
Розділ 21. Правове регулювання використання та охорони природних ресурсів континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України	
§ 1. Природні ресурси континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України як об'єкти правової охорони та використання	450
10	
§ 2. Правові засади використання природних ресурсів виключної (морської) економічної зони України та її континентального шельфу.....	457
§ 3. Правове забезпечення охорони природних ресурсів та морського середовища в межах виключної (морської) економічної зони України.....	461
§ 4. Особливості юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону природних ресурсів континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України.....	468

Контрольні питання	474
Розділ 22. Міжнародно-правова охорона навколишнього природного середовища	
§ 1. Історико-правові засади становлення та розвитку міжнародної охорони навколишнього природного середовища.....	475
§ 2. Поняття, принципи, об'єкти та суб'єкти міжнародно-правової охорони навколишнього природного середовища.....	480
§ 3. Міжнародно-правова охорона Світового океану та внутрішніх вод	486
§ 4. Міжнародно-правова охорона біологічного різноманіття, окремих видів флори і фауни та середовищ їх існування	490
§ 5. Міжнародно-правова охорона ландшафтів.....	497
§ 6. Міжнародно-правова охорона навколишнього природного середовища від забруднення радіоактивними та іншими небезпечними речовинами і матеріалами	503
Контрольні питання	507
Розділ 23. Право охорони навколишнього середовища Європейського Союзу	
§ 1. Поняття та розвиток права охорони навколишнього середовища ЄС.....	508
§ 2. Принципи права охорони навколишнього середовища ЄС.....	511
§ 3. Джерела права охорони навколишнього середовища ЄС	513
§ 4. Екологічна політика ЄС.....	517
§ 5. Система та компетенції органів ЄС у сфері охорони навколишнього середовища.....	521
Контрольні питання	524
Список основної літератури.....	525

Алфавітно-предметний покажчик..... 541